

MgA. Marie Černíková:

Determinace kostýmem v žité a inscenované realitě

Posudek vedoucího práce

Marie Černíková se ve své disertační práci zabývá vztahem člověka a kostýmu ve světě počátku 21. století, kdy se hranice všednodenní a inscenované reality výrazně rozvolňují. Ve světě, kde rozvoj internetu, videotechniky, mobilních telefonů, sociálních sítí a s nimi spojených technologií a aplikací přispěl k tomu, že se oněch pověstných warholovských patnáct minut slávy pro každého stalo skutečností.

Marie Černíková jednak navazuje na svou magisterskou práci o tvorbě kostýmu v typu divadelní inscenace, která nevzniká na základě předem daného dramatického textu. Především ale reflektuje tvorbu kostýmů (mimo divadelní scénu) a význam kostýmů v teatralizované realitě současné společnosti, která klade mimořádný důraz na sebezprezentaci, a jejíž charakter výrazně formuje virtuální realita a její estetika. Společnosti, v které se dokonce i to, jak se člověk češe, líčí a obléká v běžný pracovní den, může stát předmětem zájmu módních blogerů a jejich kritických komentářů.

Autorka ovšem ve své práci vychází ze širších souvislostí – v dílčích kapitolách se tak zabývá např. kostýmem v divadle, módou jako vyjádřením individuality člověka, vztahem člověka k vlastnímu tělu v postmoderní době, sociálními rolemi nebo uniformami. A skrze ně se dostává k fenoménům souvisejícím s hlavním tématem její disertace, jako jsou třeba DIY, cosplay, larp nebo slam poetry. Některé pasáže by si možná zasloužily detailnější rozpracování – u larpu se nabízí například paralela s populární fantasy hrou Magic založenou na turnajích se speciálními kartami, ale na druhou stranu by to nejspíš zahltilo text mnoha větvími se, řetězcími se a tematicky již příliš nesouvisejícími odbočkami. Což ostatně souvisí s dynamičností a proměnlivostí oblasti, kterou se Marie Černíková zabývá. Sama to připomíná na příkladech z oblasti punku nebo rapu - co bylo ještě včera součástí vyhraněné subkultury, to se záhy může stát běžnou součástí mainstreamové společnosti a její estetiky. A jiný z fenoménů popsaných v její práci - DIY (Do it yourself) se zase v poslední době rozrůstá do jakéhosi „sousedského“ opravářského hnutí, které povýšilo kutilství na obranu proti nutnosti vyhazovat porouchané výrobky.

Přínos disertační práce Marie Černíkové spatřuji především v tom, že se zabývá oblastí, která je jinak reflektována hlavně optikou sociologie nebo teorie masmédií, případně formou populární publicistiky. Zatímco ona nabízí pohled scénografický, respektive pohled kostýmní výtvarnice, jejíž zájem nekončí u pouhého popisu vnějších atributů. Navíc přitom spojila teoretickou reflexi s vlastním praktickým výzkumem, respektive experimentováním ve zkoumané oblasti. A to doslova na vlastní kůži, když účinkovala v různých uskupeních, která (spolu)zakládala (Urpop, Chodská junta nebo DIAkritika) již se záměrem ověřovat si v praxi fungování vědomé stylizace. Během uplynulých let si tak dokonce vybudovala coby performerka značný respekt a její poslední uskupení Debbi Love z roku 2012 slaví úspěchy na alternativní hudební scéně. Tato část její práce by si určitě zasloužila podrobnější reflexi a analýzu. Podstatně větší prostor by si ostatně zasloužila i obrazová dokumentace, které autorka během uplynulých let shromáždila velké množství, ale ve finální verzi své disertační práce s ní bohužel šetřila.

Práci doporučuji k obhajobě

Mgr. Zdeněk A. Tichý